

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Ειρήνης Σαρόγλου - Τσάκου Μ.Δ. / Παθολόγου - Καρδιολόγου

ΤΕΤΡΑΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

«ΜΙΝΩΪΚΗ ΘΑΛΑΣΣΟΚΡΑΤΟΡΙΑ» ΚΑΙ «ΑΙ ΠΟΛΥΧΡΥΣΑΙ ΜΥΚΗΝΑΙ»

(Υπό Δρ. Φιλ. Μαρία Ελευθερίας Γ. Γιατράκου)

Στα χέρια μου βρίσκονται δύο γιγάντιοι τόμοι, έργα της πολυγραφότατης ερευνήτριας, ιατρού Παθολόγου - Καρδιολόγου κ. Ειρήνης Σαρόγλου - Τσάκου.

Με μία πρώτη ματιά οι τόμοι γοητεύουν και κατακτούν τον αναγνώστη, τον ερευνητή, ακόμη και τον φοιτητή και διεγείρουν τον θαυμασμό του. Έκδοση αριστουργηματική και αφάνταστα επιμελημένη. Εικονογραφημένη, με πλούτο εικόνων που ανάγουν την αρχή τους στα προϊστορικά χρόνια, στην κλασική αρχαιότητα και εξής, στους Βυζαντινούς χρόνους, στη νεότερη Ελλάδα μέχρι τις ημέρες μας. Αρχίζω από τον τόμο, «ΜΙΝΩΪΚΗ ΘΑΛΑΣΣΟΚΡΑΤΟΡΙΑ». Το εξωτερικό κάλυμμα με το βαθυγάλαζο χρώμα της θάλασσας και με λαμπρές απεικονίσεις αρχαϊκών πλοίων και στόλων μας εισάγει άφωνα αλλά ελκυστικά στο «μέγα κράτος της θαλάσσης» κατά τον Θουκυδίδη, στα «ξύλινα τείχη» του Θεμιστοκλέους που άνοιξαν ηρωικά πανιά και κωπηλάτησαν σθεναρά για το μεγαλείο της Ελλάδας, την ευμάρεια που απέφεραν η ναυτιλία, τη διεύρυνση των γνωστικών οριζώντων των Ελλήνων. Στο εσώφυλλο απεικονίζονται ιστιοφόρα, στα οποία κυματίζει η γαλανόλευκη, η σημαία του Ιδρύματος ΤΣΑΚΟΥ και η σημαία - ετικέτα - θα λέγαμε, με τα ονόματα των πλοίων. Η σφραγίδα του ιδρύματος «ΜΑΡΙΑ ΤΣΑΚΟΣ» καταδεικνύει την ναυτιλιακή σύγχρονη δύναμη στον τομέα ναυτικής έρευνας και παράδοσης της πατρίδας μας και συγχρόνως την κορηγία για τη σπάνια αυτή έκδοση.

Εντυπωσιάζει η ρήτρα του Κωνσταντίνου Τσάκου, ότι η Ελλάδα είναι η «η μητέρα της Ευρώπης». Εντυπωσιάζει και η ακροτελεύτια ρήτρα της συγγραφέως Ειρήνης Σαρόγλου - Τσάκου στο έσω μέρος του πίσω εξωτερικού καλύμματος: «το νήπιο Ευρώπη, εξακολουθεί να γαλουχείται, από τη μάνα, Ελληνικός Πολιτισμός».

Τα περιεχόμενα, γραμμένα με σαφήνεια και μεθοδικότητα βοηθούν τον αναγνώστη στον εντοπισμό των γνώσεων που σιχούν στα ενδιαφέροντά του. Το εισαγωγικό σημείωμα της Αναστασίας Κατσιογιάννη - Μπάστα αποδίδει άριστα, ευσύνοπτα το περιεχόμενο του βιβλίου που δικαιολογεί και την ανάγκη συγγραφής του.

Το βιοεργογραφικό σημείωμα της συγγραφέως, εντυπωσιάζει. Οι σπουδές της, οι έρευνες της, η πλούσια συγγραφική παραγωγή της, συνδεδεμένη με τη ναυτιλία, το κοινωνικό της έργο, η προσφορά της στη ναυτιλία και στον άνθρωπο, την επιβάλλουν ως έγκριτη επιστήμονα με προσφορά ανεκτίμητη στο χώρο της Ιατρικής. Ο πρόλογος, στη συνέχεια του διακεκριμένου Ναυάρχου, ερευνητού, συγγραφέως, Κωνσταντίνου Γ. Καταγά, η υπογράμμιση της θαυμαστής θαλασσοκρατορίας του Μίνωα, ο οποίος λόγω των επιτευγμάτων του έδωσε το όνομά του σ' έναν πολιτισμό που ακτινοβόλησε σε ολόκληρο τον κόσμο, με βάση τις ιστορικές πηγές και τα αρχαία κείμενα και καταλήγει σε μία ωραία ποιητική του δημιουργία με τίτλο: «Του Μίνωα».

Αλλά, τώρα, η συγγραφέας Ειρήνη Σαρόγλου - Τσάκου, ξετυλίγει το δικό της επιστημονικό μίτο για να μας οδηγήσει στα άδυτα του Λαβυρίνθου του Μινωϊκού πολιτισμού, με επιστημονικά τεκμήρια, με απεικονίσεις θαυμαστές, με αρχαιολογικά ευρήματα, που μαρτυρούν το γιγάντιο έργο της αλλά και τον μόχθο για να συγκεντρώσει αυτό το τεράστιο επιστημονικό υλικό, ώστε τα γραφόμενα να μην είναι αποτελέσματα αμάρτυρης Ιστορίας, αλλά στέρεα αποτελέσματα βασισμένα σε αυθεντικές ιστορικές πηγές και μελέτες. Εκδιπλώνονται στη μελέτη αυτή οι σχέσεις Ελλάδας - πλεούμενων - θάλασσας.

Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στην ιστορία της μινωικής Κρήτης, η οποία συμπλέκεται με τον μύθο, ο οποίος όμως κρύβει λόγον και τις ουσιαστικές αιτίες της πολιτιστικής δημιουργίας.

Στη δεύτερη ενότητα του αριστουργηματικού αυτού τόμου εκδιπλώνεται το ναυτικό θαύμα των Μινωϊτών, οι οποίοι κατέκλυσαν την Μεσόγειο, με τρόπο ειρηνικό, κι οι Κρήτες ίδρυσαν παντού αποικίες και εμπορικούς σταθμούς κι η ναυσιπλοΐα τους έγινε ορμητήριο προόδου, πλουτισμού, πολιτισμού.

Στην τρίτη ενότητα διαβάσει ο αναγνώστης απνευστί τα σπουδαία κείμενα της συγγραφέως για τον πρώτο πολιτισμό της Ευρώπης υψηλού επιπέδου, που μας άφησε τα περίφημα μινωικά ανάκτορα, γίνεται αναφορά στο δημόσιο και ιδιωτικό βίο, στις τοιχογραφίες 3.000 χρόνων, στην αρχαιότερη ευρωπαϊκή γραφή και στα ταυροκαθάψια,

στην μινωική ιατρική, για να κλείσει ο τόμος με μία πλούσια και δυνατή βιβλιογραφία που σίγουρα θα βοηθήσει τους μελετητές σε περαιτέρω έρευνα και εμπάθυνση και τέλος με συνέπεια στην επιστημονική δεοντολογία, η συγγραφέας αναφέρεται στην προέλευση του εικονογραφικού υλικού.

Ο τόμος συνοδεύεται και από ένα CD που θα καταστήσει πιο εύληπτο το περιεχόμενο του στον αναγνώστη και θα τον ενθουσιάσει.

Δεύτερος σε χρονολογική σειρά έρχεται ο άλλος λαμπρός τόμος της συγγραφέως, «Αι Πολύχρυσαι Μυκήναι», λαμπρή έκδοση κι αυτή του Ιδρύματος «Μαρία Τσάκος» (Αθήνα 2015), με βαθυγάλαζο πάλι εξώφυλλο στο χρώμα της θάλασσας και την εντάφια ολόχρυση προσωπίδα του Αγαμέμνονα, όπως λέγεται, με θαυμάσιες αρχαϊκές απεικονίσεις στα εσώφυλλα. Εισαγωγικά παρατίθενται ρήτρες από το «Ενύπνιον» του Λουκιανού, κειμ. 1 περί παιδείας» και από τον όρκον του Ιπποκράτους.

Η Αναστασία Κατσιογιάννη - Μπάστα, στο εισαγωγικό της κείμενο, μας ενημερώνει με χάρη και λυρισμό για τον δεύτερο σταθμό της ναυτικής «Τετραλογίας», τις «πολύχρυσες Μυκήνες», την Ιστορία κι τον πολιτισμό των Μυκηνών που ύμνησε ο Όμηρος στην Ιλιάδα και την Οδύσσεια. Όλα τα μνημεία που στέκονται ως αψευδείς μάρτυρες του πολιτισμού αυτού με τη διαχρονική του παρουσία αναφέρονται, μελετώνται, σχολιάζονται, παρουσιάζονται. Ακολουθεί προλογικά το κείμενο του κ. Πάνου Βαλαβάνη, Καθηγητή Κλασικής Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, που παρουσιάζει με επιστημονικότητα τον οικουμενικό μυκηναϊκό πολιτισμό για να διαβάσουμε στη συνέχεια το κείμενο της Ελένης Κώτσου, Διευθύντριας της Διεύθυνσης Δημοσιευμάτων του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων του Υπουργείου Πολιτισμού, και αποτελεί μία όντως ευσύνοπτη ξενάγηση που οδηγεί στη μελέτη του βιβλίου για μια «γοητευτική περιπλάνηση στον μυκηναϊκό κόσμο».

Τα κείμενα όλα, γραμμένα από την έγκριτη ιατρό - ερευνήτρια - συγγραφέα, Ειρήνη Σαρόγλου - Τσάκου, κάνουν στην πρώτη ενότητα αναγωγή στην όλη ιστορική παρουσία και εξέλιξη των Αχαιών τόσο κατά τους προϊστορικούς χρόνους όσο και μετέπειτα κατά τον Τρωικό πόλεμο, εκδιπλώνοντας τον μύθο που συμπλέκεται με την πραγματικότητα. Στη δεύτερη ενότητα, οι Μυκηναίοι κυριαρχούν στις θάλασσες, στη Μεσόγειο, στην Ευρώπη. Αναφέρεται ο κατάλογος νηών της Ελλάδας και η πολιτική γεωγραφία του μυκηναϊκού κόσμου. Παρακολουθούμε τις περιπλανήσεις του Οδυσσέα και την Αργοναυτική εκστρατεία για την κατάκτηση του χρυσού της Κολχίδας. Στην τρίτη ενότητα η συγγραφέας αναφέρεται στις Μυκήνες χωροχρονικά και στα κυριότερα μνημεία τους για να φθάσουμε στην τέταρτη και τελευταία ενότητα, που αναφέρονται τα σχετικά με την μυκηναϊκή κοινωνία και ιδιαίτερος μελετάται και σχολιάζεται η Γραμμική γραφή Β, η γραφή των ανακτόρων. Γίνεται επίσης αναφορά, στις Ακροπόλεις και στα τείχη, στα έργα αποστράγγισης της Κωπαΐδας και γενικότερα στα εγγειοβελτιωτικά. Ιδιαίτερη μνεία γίνεται επίσης για τους περίφημους τάφους των Μυκηναίων, τα έθιμα ταφής που επικρατούσαν στις Μυκήνες, στη Μυκηναϊκή θρησκεία, στις θαυμαστές τοιχογραφίες, στο θέμα της μυκηναϊκής διατροφής και ως γιατρός και συγγραφέας δεν θα μπορούσε να μην αναφερθεί στα ομηρικά έπη. Τέλος, παρατίθεται, όπως και στον προηγούμενο τόμο, και καταγράφεται η χρησιμοποιηθείσα βιβλιογραφία και βεβαίως το βιβλίο συνοδεύεται από ένα CD για να παρακολουθήσει, κατανοήσει, απολαύσει κανείς καλύτερα το περιεχόμενό του.

Τα δύο αυτά βιβλία της ιατρού, ερευνήτριας και συγγραφέως Ειρήνης Σαρόγλου - Τσάκου αποτελούν κεφάλαιο για τις επιστήμες της Ιστορίας, της ναυτιλίας, της κοινωνίας, της ιατρικής, της τέχνης, απαραίτητα όπλα βιβλιογραφικά για τους σπουδαστές και ερευνητές των παραπάνω τομέων του επιστητού. Αποτελούν ανυπολόγιστης αξίας πνευματικά κεφάλαια και πολύτιμη συμβολή στην επιστήμη, συμπληρώνοντας ένα μεγάλο κενό τον τομέα που πραγματεύονται.

Ας ευχνοούμε, η συγγραφέας να πολλαπλασιάσει τα επιστημονικά της έργα και εις έτη πολλά να συνεχισθεί η πνευματική της δημιουργία επ' αγαθώ της ναυτιλίας, της ιατρικής, της Ιστορίας, της Τέχνης, της Κοινωνίας, του Ανθρώπου.

Με την ελπίδα ότι τα έργα της αυτά θα δώσουν αφορμή για τη δημιουργία Πανεπιστημιακού Τμήματος Ιστορίας της Ιατρικής και Ιατρικής για τους Ναυτιλλομένους, συχαίρομεν εκ καρδίας την ακάματη ιατρόν - ερευνήτριαν - συγγραφέα, για το τιτάνιο πνευματικό της αυτό έργο.

Η πόρτα του Φρενοκομείου

Γράφει ο κ. Αναστ. Ι. Τριπολίτης¹

Αγαπητά ΝΕΑ,

Στο υπ' αριθμ. 21352 φύλλο σας της 24/11/2015 και με τίτλο «Ανοίγει η πόρτα του Φρενοκομείου», διαβάζω για το σημερινό «χάλι» μας (ΝΔ, ΣΥΡΙΖΑ κλπ. κλπ.) θέλοντας όμως να υπερασπιστώ και τους νοσηλευόμενους και τους εργαζόμενους σε αυτά τα Ιδρύματα, έχω να αναφέρω - με την ευκαιρία του σημερινού «κτισίματος» της κυρίας πύλης του Δρομοκαϊτείου για ένδειξη διαμαρτυρίας για την κυβερνητική πολιτική - τα εξής:

Το 1954 ο αείμνηστος Καθηγητής της Ψυχιατρικής κ. Γ. Λυκέτσος, άνοιξε για πρώτη φορά τις πύλες του Ψυχιατρείου (του Δρομοκαϊτείου ΨΝΑ, εννοώ). Έκτοτε, όποιος θέλει νοσηλεύεται και όποιος θέλει φεύγει, εκτός από τα 2 κλειστά τμήματα (δηλ. 15-20% των ασθενών που νοσηλεύονται σε «κλειστά» τμήματα). Σ' αυτό το διάστημα

δεν έχουμε καμία εγκληματική ενέργεια από κάποιον (ψυχ)ασθενή μας και - αν θυμάμαι καλώς - είχαμε 1 ή 2 αυτοκτονίες. Ενδεικτικά αναφέρω ότι μόνο το 2010 «δραπέτευσαν» (= δεν γύρισαν στους κοιτώνες τους) 246(!) ασθενείς! Βέβαια όλοι ευρίσκονται υπό φαρμακευτική αγωγή και στα στοργικά χέρια των εργαζομένων μας που έχουν ειδική εκπαίδευση.

Σήμερα λοιπόν, για να «ταρακουνήσουν» τους άσπληχνους διοικούντες μας, οι εργαζόμενοι «έκτισαν» την πόρτα για 3 ώρες! Βέβαια υπήρχε η κερκόπορτα (την είχαν αφήσει ανοιχτή οι ίδιοι) και η εφημερία εσυνεχίσθη χωρίς κώλυμα!

Αγαπητά ΝΕΑ,

Πιστέψετε με, όταν έγιναν τα ψυχιατρεία κτίστηκαν οι μάντρες για να προστατέψουν τους έξω από τους μέσα, τώρα προστατεύονται οι μέσα από τους έξω. Πράγματι, βγαίνοντας από το χώρο του Ψυχιατρείου, οδηγώντας στη «ζούγκλα» της Ιεράς Οδού, αισθάνομαι μεγάλη ανασφάλεια.

Τελειώνω με ένα (ή δύο) παράπονο(α): Γιατί τα ΜΜΕ μας θυμούνται μόνο όταν... πάρουμε φωτιά; Κι ακόμα: Που βρίσκονται οι πολιτικοί (Υπουργοί κλπ.) που διοικούν τα Νοσοκομεία; (217 νοσοκομεία σε όλη την Ελλάδα!) Γνωρίζουν πού κείται το Δρομοκαϊτείο; Με άνω των χιλίων ψυχών μέσα στο χώρο του; Θα μας επισκεφθούν καμία φορά;

Και για την «έρημη» την κοινωνία:

Αγαπητοί Κύριοι, Σύντροφοι, Αδελφία κλπ.: Ο χρόνος έχει 365 ημέρες. Μην μας θυμώσατε μόνο το Πάσχα και τα Χριστούγεννα!...

Πάντα με ΑΓΑΠΗ,
Αναστ. Ι. Τριπολίτης
Αγγειοχειρουργός

¹ σ.σ.: Ο κ. Τριπολίτης συμμετέχει επί 34,5 χρόνια στο Δ.Σ. του Ιδρύματος (Κληροδοτήματος) λόγω Χιακής καταγωγής - επί 8,5 χρόνια Πρόεδρος του Δ.Σ.

ΘΕΟΤΟΚΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

Η ΖΩΗ, ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΚΑΙ Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ (1905-1966)

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΑ 50 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ

(Υπό Δρ. Φιλ. Μαρία
Ελευθερίας Γ. Γιατράκου)

Συμπληρώνονται φέτος πενήντα χρόνια αφότου έφυγε από την ζωή, ο εκ Χίου καταγόμενος, Γιώργος Θεοτοκάς με την πλούσια και δυνατή βιοεργογραφία του, που σημάδεψε με τη δημιουργική του παρουσία τη λογοτεχνική γενιά του '30, ως ο πιο καταξιωμένος και συνεπής εκφραστής της και κορυφαίος διανοητής.

Οι γονείς του κατάγονταν από τη Χίο. Η οικογένειά του εντοπίζεται τον 17° αιώνα, σε κώδικες αγοραπωλησίας σπιτιών. Οι ρίζες του γερές με εύσημους και επιφανείς προγόνους. Ο παππούς του, Γεώργιος, ήταν δημογέροντας και ο αδελφός του Κωνσταντίνος έγινε ιερέας, μετονομάστηκε Γερμανός κι έγινε Μητροπολίτης Λέρου και Καλύμνου. Ο Γιώργος Θεοτοκάς γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 1906. Ο πατέρας του Μιχαήλ Θεοτοκάς, δικηγόρος και η μητέρα του κόρη εμπόρου από τα Νένητα της Χίου, το γένος Νομικού. Οι γονείς του εγκαταστάθηκαν στην Κωνσταντινούπολη και απέκτησαν δύο παιδιά, τον Γιώργο, όπως προαναφέρθηκε, και την Μαρία - Ελένη. Στην Κωνσταντινούπολη ο λογοτέχνης τελείωσε το ελληνογαλλικό Λύκειο και το 1922 μετά τη Μικρασιατική καταστροφή, εγκαταστάθηκε με την οικογένειά του στην Αθήνα, προκειμένου να φοιτήσει στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου, από την οποία αποφοίτησε το 1927.

Εξεδήλωσε ιδιαίτερο ζήλο και συμμετείχε στο κίνημα του δημοτικισμού και ήλθε σε επαφή με εκφραστές του κινήματος αυτού, όπως τον Γιάννη Ψυχάρη, κι ο ίδιος ο Θεοτοκάς διέτελεσε γραμματέας της οργάνωσης «Φοιτητική Συντροφιά», που στόχευσε στην καθιέρωση της δημοτικής γλώσσας. Κινδύνευσε, μάλιστα, για τη δράση του αυτή, να αποβληθεί το 1926 από το Πανεπιστήμιο και υποδέχθηκε τον Γιάννη Ψυχάρη, στη Χίο. Μετά την αποφοίτησή του από το Πανεπιστήμιο Αθηνών (1927), μετέβη στο Παρίσι και Λονδίνο για να ικανοποιήσει τις πνευματικές και επαγγελματικές του αναζητήσεις. Σπούδασε και Νομικά, Ιστορία, Φιλοσοφία. Στο Λονδίνο έγραψε το πρώτο του βιβλίο «Ελεύθερο Πνεύμα», που χαρακτηρίστηκε ως το μανιφέστο της Γενιάς του '30 και δημοσιεύθηκε στην Αθήνα το 1929, οπότε επέστρεψε στην Αθήνα και εργάστηκε ως δικηγόρος. Δραστηριοποιήθηκε έντονα στον πνευματικό χώρο, δημοσιεύοντας πολλά κείμενά του στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο.

Το 1933 κυκλοφόρησε το πρώτο λογοτεχνικό του έργο «ΑΡΓΩ», το πρώτο μέρος του μυθιστορήματος αυτού. Βραβεύθηκε από την Ακαδημία Αθηνών το 1939 για το μυθιστόρημά του «Το Δαιμόνιο». Διέκοψε τις πνευματικές του προσπάθειες κατά τον ελληνοϊταλικό πόλεμο, διότι κατετάγη ως εθελοντής στον ελληνικό στρατό στην Αλβανία, επιθυμώντας να πολεμήσει στην πρώτη γραμμή. Το 1948 νυμφεύθηκε τη φιλόλογο, Ναυσικά Στεργίου, η οποία πέθανε το 1959. Μετά τον πόλεμο ασχολήθηκε ξανά με τη λογοτεχνία και για την σπουδαία λογοτεχνική του προσφορά βραβεύθηκε με το κρατικό λογοτεχνικό βραβείο για το δοκίμιο το 1957, για το έργο του: «Τα προβλήματα του καιρού μας».

Το 1952, ταξίδεψε στην Αμερική, καθιέρωσε την έκδοση λογοτεχνικών περιοδικών, συνεργαζόμενος με την εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ», ενώ υπήρξε μέλος

της συντακτικής επιτροπής του περιοδικού «Εποχές» και συνιδρυτής του περιοδικού «Νέα Γράμματα» (1935). Διετέλεσε Διευθυντής του Εθνικού Θεάτρου (1945 - 1946 και 1951 - 1952) και Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Κ.Θ.Β.Ε. Ως γνήσιος κοσμοπολίτης και λόγιος ταξιδευτής, ταξίδεψε σε πολλές χώρες του κόσμου και τα έργα του μεταφράστηκαν σε πολλές ξένες γλώσσες.

Υπήρξε ένα από τα πολυγραφώτερα πρόσωπα της γενιάς του '30 κι ασχολήθηκε με την πεζογραφία, το θέατρο, την ποίηση, το δοκίμιο, την κριτική, την ταξιδιωτική λογοτεχνία. Ιδιαίτερη έμφαση δίνει με το έργο του στην ελληνικότητα, η οποία πηγάζει από την ελληνική παράδοση, την αρχαιοελληνική, τη βυζαντινή, τον λαϊκό πολιτισμό, αλλά και από την ευρωπαϊκή παράδοση και τη σύγχρονη πραγματικότητα. Εξάλλου, ο αφηγηματικός του λόγος επηρεάστηκε έντονα από την ελληνική πεζογραφική δημιουργία του 19ου αιώνα. Η βιβλιογραφία γύρω από τη ζωή και το έργο του και οι κριτικές αποτιμήσεις γι' αυτό μοιάζουν με χιονοστιβάδα που διαρκώς αυξάνεται όσο κυλινδούται στη ροή του χρόνου.

Ο Γιώργος Θεοτοκάς ασχολήθηκε και με την πολιτική. Υπήρξε υποψήφιος βουλευτής του Νομού Χίου το 1955, χωρίς όμως να εξασφαλίσει την επιτυχία στην εκλογή του.

Τα μυθιστορήματά του χαρακτηρίζονται ως αστικά, σύμφωνα με τη διαμόρφωσή τους από την ευρωπαϊκή λογοτεχνία του 19ου αιώνα, στην προσπάθειά του να απεικονίσει την σύνθετη εικόνα της ελληνικής κοινωνίας της εποχής του. Και η θεατρική του παραγωγή είναι αξιόλογη. Τα θεατρικά του έργα βασίζονται στην ελληνική παράδοση από την αρχαιότητα μέχρι τη σύγχρονη Ιστορία, εμπνευσμένα από θρύλους, δημοτικά τραγούδια ή ιστορικά γεγονότα. Για το πλούσιο και πολυσήμαντο έργο του προτάθηκε το 1945 για το Νόμπελ Λογοτεχνίας από το μέλος της Σουηδικής Ακαδημίας Sigrid Siwertz.

Ο θάνατος της αγαπημένης του συζύγου Ναυσικάς, το 1959, τον έστρεψε προς την Ορθοδοξία και έβλεπε τον χριστιανισμό ως απάντηση στο δυτικό μηδενισμό. Την ορθοδοξία προσήγγισε ο Θεοτοκάς μέσω της παράδοσης. Ο Θεοτοκάς υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους πολιτικούς στοχαστές που ανέδειξε η χώρα μας στη διάρκεια του 20ου αιώνα, ίσως ο κορυφαίος και αναμφισβήτως ο πλέον παρεμβατικός φιλελεύθερος διανοούμενος της Ελλάδος. Με ένα βαρυσήμαντο κείμενό του στη «Νέα Εστία», υποστήριζε με τη γνωστή του οξυδέρκεια την κατάσταση που επικρατεί στην πολιτική στην Ελλάδα.

Οι ιδέες και οι παρεμβάσεις του Θεοτοκά στόχευαν στην ατομική ελευθερία και κοινωνική δικαιοσύνη ως μεγάλα ζητούμενα του τόπου και του νεότερου ελληνισμού. Το κενό του κοινωνικοπολιτικού συστήματος των αντιλήψεων και αξιών του και την χαρτογράφηση της πνευματικής του πορείας, ήλθε να καλύψει με έκδοσή του στη σειρά «Βιογραφιών πολιτικών», το Ίδρυμα ης Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία με το βιβλίο που συνέγραψε γι' αυτό το θέμα ο Λυκούργος Κουρκουβέλας. Εξάλλου, και ο τύπος της εποχής του, ιδιαίτερος ο χιακός εκφράστηκε με τα ευμενέστερα σχόλια για την ενεργό παρουσία του Θεοτοκά στον πολιτικό στίβο. Το βιβλίο αυτό διερευνά βαθύτερα τον πολιτικό Θεοτοκά, ο οποίος αφού σπούδασε, μελέτησε, στοχάστηκε, δήλωσε: «από πολύ νωρίς αναγκάστηκα, χωρίς να το θέλω, να αποκρημίσω με τις στατιστικές και τα νούμερα στο χέρι, μία μία όλες τις αρχές του μαρξισμού».

Ο Γιώργος Θεοτοκάς κάνοντας την πρώτη του εμφάνιση με το δοκίμιό του «Ελεύθερο πνεύμα» (1929) δείχνει από την πρώτη του εμφάνιση την ιδιαίτερη στοχαστική κατεύθυνση του πνεύματός του. Το δοκίμιό του αυτό, θα μας πει ο Λίνος Πολίτης μαρτυρεί τη νεανική ειλικρίνεια του Θεοτοκά, σηματοδοτώντας τη ρήξη του με τον παλαιό κόσμο. Επίσης, έθνος για τον Θεοτοκά σήμαινε «άνοιγμα» στην πιθανή ζωή μέσω μιας πνευματικής εξελικτικής διαδικασίας, επειδή ή ίδια η ελληνική παράδοση, δηλαδή η κλασική παιδεία, το φιλελεύθερο δημοκρατικό πνεύμα του 1821 και η Ορθοδοξία ήταν οικουμενική στη βάση της. Ασχολήθηκε ιδιαίτερα με την ορθοδοξία με το έργο του «Η Ορθοδοξία στον καιρό μας».

Το έργο του «Ελεύθερο Πνεύμα», που έγραψε σε ηλικία μόλις είκοσι τεσσάρων ετών, αποτελεί το σημείο αναφοράς για όλους σχεδόν τους μελετητές των πνευματικών και ιδεολογικών εξελίξεων στον Μεσοπόλεμο. Κανένα άλλο ελληνικό κριτικό ή δοκιμαστικό έργο, δημοσιευμένο σε τέτοια νεαρή ηλικία, δεν απασχόλησε τόσο τη νεοελληνική διάνοηση όσο το έργο αυτό. Είναι ένα δοκίμιο που εκφράζει μία συγκεκριμένη φιλοσοφία για τη ζωή, την κοινωνία, την τέχνη. Ο Θεοτοκάς ενδιαφέρεται για την απελευθέρωση της ατομικότητας μέσα από τον εθνικό χαρακτήρα, την τέχνη, την πολιτική, το μυθιστόρημα και τη λογοτεχνική παράδοση. Ανησυχεί για τους διανοούμενους που πήγαιναν να σπουδάσουν στο εξωτερικό, υποστηρίζοντας ότι χάνουν το κριτικό τους πνεύμα, αντικρίζοντας τη Δύση με θαυμασμό, πιστεύοντας στην υπεροχή της και δεχόμενοι χωρίς συζήτηση ό,τι τους πρόσφερε, καταντούσαν δουλικοί μιμητές της.

Όπως γράφει ο Θεοτοκάς χαρακτηριστικά, «δεν κατόρθωσαν να ελευθερώσουν την ατομικότητά τους και να αναπτύξουν την πρωτοβουλία τους, μα γινότανε, για όλη τη ζωή τους δουλικοί μαθητές της ξένης χώρας που τους σπούδασε. Ο Θεοτοκάς όπως και οι άλλοι της γενιάς του, αισθάνονται την ανάγκη να εκφραστεί με το μυθιστόρημα. Πριν απ' τον πόλεμο δημοσίευσε τρία μυθιστορήματα, από τα οποία φαίνεται η ευγενική και ειλικρινής πρόθεσή του, το πολιτισμένο γράψιμο, η καθαρότητα της διατύπωσης.

Στην «Αργώ» (1933 - 1936) είναι εμφανείς οι ιδεολογικές συγκρούσεις των νέων της μεσοπολεμικής γενιάς, που ανήκουν σε μία φοιτητική συντροφιά με το συμβολικό όνομα του μυθικού καραβιού.

Από την «ΑΡΓΩ» κι από τα άλλα έργα του, θα απομονώσουμε μικρά αποσπάσματα, διαχρονικής ισχύος, που μαρτυρούν την πνευματική μεγαλογραφία του Γιώργου Θεοτοκά. «Αν έχετε», γράφει στην Αργώ, «μία ευγενική ψυχή, θα καταλάβετε μια μέρα πως η μόνη δυνατή ευτυχία είναι η προσφορά του

εαυτού σας». Και στο ίδιο έργο του την «ΑΡΓΩ», αναφερόμενος στο θέμα της ελευθερίας γράφει: «Δεν σημαίνει τίποτα αν η ελευθερία μας ωφελεί ή μας βλάπτει. Χρωστούμε να είμαστε ελεύθεροι. Δεν είναι δικαίωμα, αλλά μία υποχρέωση. Είναι ζήτημα αξιοπρέπειας για το έθνος και για τον κάθε πολίτη ζήτημα αυτοσεβασμού...».

Στα «Τετράδια ημερολογίων» του Θεοτοκά, περιγράφεται η θαυμαστή Ιστορία της εύρεσης των Απομνημονευμάτων του Στρατηγού Μακρυγιάννη. Η οικογένεια Μακρυγιάννη αγνοούσε την ύπαρξη των Απομνημονευμάτων... Ο Βλαχογιάννης οδηγούμενος από κάποια πληροφορία που είχε βρει σε κάποιο παλιό βιβλίο ή χειρόγραφο, αποτάθηκε στον συνταγματάρχη Κίτσο Μακρυγιάννη, γιο του Στρατηγού, και τον παρακίνησε να ψάξει. Σε καμιά δεκαπενταριά μέρες ο Κίτσος τον ειδοποίησε πως είχε βρει ένα χειρόγραφο, κωμένο σ' ένα τενεκέ παραριγμένο σε μία απόμερη γωνιά του σπιτιού. Το χειρόγραφο ήτανε μουχλιασμένο από την υγρασία, μα δεν είχε ακόμα αποσυντεθεί. Υπό τις συνθήκες αυτές είναι θαύμα πως διατηρήθηκε πάνω από πενήντα χρόνια, σημειώνει ο Θεοτοκάς. Μία πληροφορία πραγματικά πολύτιμη για το θαυμάσιο αυτό γεγονός της εύρεσης των «Απομνημονευμάτων» του Μακρυγιάννη.

Στον πόλεμο του '40 που πολέμησε εθελοντικά, επιδιώκοντας μάλιστα να είναι στην πρώτη γραμμή μαχητής, έγραφε στις 2 Νοεμβρίου του 1940: «Αξίζει να είναι κανείς Έλληνας τις μέρες αυτές». Και στις 7 Φεβρουαρίου του 1941 «Θαυμάσιοι Καιροί» (δυστυχώς γιατί βοηθούν τους αεροπόρους του εχθρού). Η Αθήνα διατηρεί μία όψη εορτάσιμη. Κόσμος πολύς χυμένος στους δρόμους, κίνηση εξαιρετική. Περνούν μονάδες του στρατού που πηγαίνουν στο μέτωπο. Οι φαντάροι τραγουδούν, το πλήθος χειροκροτεί και ζητωκραυγάζει».

«Αξίζει κανείς να είναι Έλληνας τι μέρες αυτές».

Οι ειδήσεις του, που μας δίνει ο Γ. Θεοτοκάς για την «Κατοχή είναι πολύ ενδιαφέρουσες, όπως καταγράφονται στα «Τετράδια Ημερολογίου» του.

Γράφει στις 22 Νοεμβρίου 1941:

«Το θέαμα ανθρώπων που πέφτουν στο δρόμο από την πείνα έχει γίνει κάτι απλό, καθημερινό. Μερικοί στέκονται, προσπαθούν να βοηθήσουν με κάτι φαγώσιμο ή με λίγα χρήματα, ξέροντας πόσο ασήμαντη είναι η βοήθειά τους. Οι περισσότεροι κάνουν πως δε βλέπουν. Με τι εκπληκτική ευκολία γίναμε αναισθητοί! Σε ορισμένες στιγμές νοιώθω τόσο ντροπή, σα να ήμουν εγώ ο υπεύθυνος για ό,τι συμβαίνει».

Και στις 4 Δεκεμβρίου 1941, γράφει: «Χειμώνας δυνατός και πρόωρος. Η πείνα έχει απλώσει τη φοβερή σκιά της παντού. Η Αθήνα γίνεται ένας τόπος φρίκης. Στην οδό Κηφισίας, στην οδό Σταδίου, στην οδό Πανεπιστημίου, άνθρωποι πέφτουν αναισθητοί από την πείνα. Το κάρο που κουβαλά τους πεθαμένους.

Και επαινώντας την μεγαλοψυχία του ελληνικού λαού απέναντι στους εχθρούς, γράφει το 1943: «Γενικά το πλήθος έδειξε συμπόνια και συμπάθεια στους Ιταλούς και προσπάθησε να τους βοηθήσει, δίνοντάς τους ρούχα πολιτικά και σε πολλές περιπτώσεις κρύβοντάς τους, όπως στα 1941 τους Άγγλους για να μην τους πιάσουν οι Γερμανοί. Είναι παράξενος λαός οι συμπατριώτες μου, με αντιδράσεις απροσδόκητες και όπως είδαμε τόσες φορές τα τελευταία χρόνια μ' ένα βάθος ανθρωπισμού εξαιρετικού, ενώ, δύο χρόνια τώρα, όλος ο πληθυσμός, βυρσοδομούσε εναντίον των Ιταλών και απειλούσε πως, όταν θα φεύγουν θα τους κάνει και θα τους δείξει, ξαφνικά, μόλις τους είδε πεσμένους τους λυπήθηκε. Κανέναν δεν πείραξε και ίσια - ίσια τους βοηθεί με κάθε τρόπο, θαρρείς πως μόλις καταθέσαν τα όπλα και διαλύθηκε ανάμεσα σ' αυτούς και σ' εμάς, η ατμόσφαιρα του πολέμου ξαναήλθε αυτόματα στην επιφάνεια κάποια κρυμμένη αλληλεγγύη προς τους ανθρώπους που μας μοιάζουν». Ίσως, πάλι, κατά πρώτο λόγο, είναι η απλή αλληλεγγύη ανθρώπου προς άνθρωπο, προς τον εχθρό που πέφτοντας, ξαφνικά γίνεται «άνθρωπος».

Χαίρομαι γι' αυτό που σημειώνω. Είναι κάτι πολύτιμο. Φανερώνει πως η ηθική ζωή αυτού του λαού έχει ορισμένες γερές βάσεις, πως τα βαθύτερα ένστικτά του είναι καλά. Θα άξιζε να μνημονεύσουμε τη συνάντηση Σολωμού - Τρικούπη, όπως διαφαίνεται πάλι μέσα από τα «Τετράδια Ημερολογίου» του Θεοτοκά.

Ο Σολωμός 24 χρονώ, ο Τρικούπης 34. Ως εκείνη τη στιγμή, ο Σολωμός δεν έχει ξεκαθαρίσει στη συνείδησή του αν ήταν Έλληνας ή Ιταλός. Η γλώσσα και η παιδεία, ίσως και η πατρική καταγωγή, τον τραβούν προς την Ιταλία, αλλά η Επανάσταση τον έχει συγκινήσει. Είναι άβουλος και ασυνείδητος, ένα χαμένο παιδί που δε βρήκε τον εαυτό του (...).

«Ο Τρικούπης σ' αυτή τη συνάντηση είναι αναμφίβολο ότι ενεργεί μ' ένα πολιτικό σκοπό - να προσθέσει τη συνείδηση στη μεγαλοφυΐα, να επιστρατεύσει τη σκοτεινή δύναμη και να τη θέσει στην υπηρεσία της Ελλάδας. Αξιοθαύμαστη η πολιτική και η πνευματική διαίσθηση του Τρικούπη, που καταλαβαίνει το δαιμόνιο του Σολωμού προτού το καταλάβει ο ίδιος ο Σολωμός, που αισθάνεται μες στον πόλεμο την ανάγκη της ποίησης, της ποίησης που θα είναι η φωνή του έθνους. Θέλει να δώσει στο έθνος μία φωνή. Το αποτέλεσμα της συνάντησης είναι κεραυνοβόλο ο Σολωμός μονομιás γίνεται Έλληνας, κατακτά την ελληνική γλώσσα (και την αναδημιουργεί, γράφει τον Ύμνο, όλα αυτά σε ελάχιστο καιρό). Κι ο Τρικούπης φεύγει, ο ρόλος του τελειώνει». Πνευματικά θησαυρίσματα τα κείμενα και οι ιστορικές ειδήσεις που αντλούμε από το έργο του Γιώργου Θεοτοκά.

Στο έργο του, Λεωνής (1940), που θεωρείται ίσως το αριστέρο, η δράση του τοποθετείται στην Πόλη, που είναι το περιβάλλον των παιδικών του αναμνήσεων. Σ' αυτό το έργο παρουσιάζει τις εφηβικές του ανησυχίες και την ψυχική διαμόρφωση του κεντρικού ήρωα και τις ανησυχίες αυτές προβάλλει πάνω σ' ένα ιστορικό φόντο μιας εποχής ταραγμένης. Στο διήγημά του «Ευριπίδης Πεντοζάλης» (1937), η κεντρική μορφή, η πρωταγωνιστική θα λέγαμε, είναι από τα πιο ζωντανά πρόσωπα που έπλασε. Μετά τον πόλεμο ο Θεοτοκάς στράφηκε στο θέατρο, χωρίς να διακόψει το δημοσιογραφικό του έργο.

Στο τέταρτο μυθιστόρημα του, «Ασθενείς και Οδοιπόροι» (1964), με πρώτη μορφή το «Ιερά Οδός» (1960), εξιστορεί ο Θεοτοκάς τον ελληνογερμανικό πόλεμο, την κατάρρευσή του 1941 και την περίοδο της Κατοχής και το κίνημα του 1944. Θαυμαστής ποιότητας είναι τα δύο οδοιπορικά του, τελευταία έργα του, «Δοκίμιο για την Αμερική» (1954) και «Ταξίδι στη Μέση Ανατολή» και το «Άγιον Όρος» (1961). Με το πρώτο δημιουργεί προβληματισμούς σ' έναν καλλιεργημένο Ευρωπαίο, όπως άλλωστε έτσι στάθηκε πάντοτε ο ίδιος ο Θεοτοκάς, και την γνωριμία του με την υπερατλαντική πολιτεία.

Το βιβλίο αυτό χαρακτηρίζεται ακόμα από μία σπάνια ευαισθησία. Το «Ταξίδι» μας οδηγεί σε χώρους πιο οικείους, που ανήκουν άλλοτε ή βρίσκονταν δίπλα στον «μείζονα ελληνικό χώρο» και αυτό προκαλεί, ιδιαίτερη συγκίνηση στον Θεοτοκά που ήταν γεννημένος πολίτης και εκφράζεται με ιδιαίτερη θερμότητα.

Ιδιαίτερη σημασία αποκτά για τον Θεοτοκά η αποκάλυψη σ' αυτόν του Αγίου Όρους και κατ' επέκταση ο μυστικός κόσμος της ελληνικής ορθοδοξίας. Στο έργο του αυτό παρατηρείται μία διείσδυση στο εσωτερικό της ψυχής από καινούργιους δρόμους και ακόμη ένα άνοιγμα προς τις περιοχές της ελληνικής παράδοσης που είχαν μείνει κλειστές για τους περισσότερους από τους λογοτέχνες μας.

Ο Ανδρέας Καραντώνης αν και ανήκε στους πιο οξείς επικριτές του Θεοτοκά, αναφερόμενος στο θάνατό του χαρακτήρισε τον λογοτέχνη ως «μία ωραία συνείδηση».

Η παρουσία του Γ. Θεοτοκά μέσα στα ελληνικά γράμματα άφησε τη σφραγίδα ενός πνεύματος καλλιεργημένου, με βαθιά συναίσθηση της ευθύνης του πνευματικού ανθρώπου, με τις αγνές και ειλικρινείς προθέσεις του ελεύθερου και ανοικτού προς όλες τις

κατευθύνσεις, έντιμου και με πνευματικές και ανθρωπίνες ανησυχίες. Άφησε ανεξίτηλο το στίγμα μιας μοναδικής και ανεπανάληπτης προσωπικότητας από τις πιο συμπαθείς στο χώρο της γενιάς του αλλά και των ελληνικών γραμμάτων γενικότερα.

Ο Θεοτοκάς ανήκει στους πεζογράφους της γενιάς του '30, που δοκίμασαν τις δυνάμεις τους στο θέατρο κι έγραψαν έργα θεατρικά με συνέπεια. Τα θεατρικά του έργα τοποθετούνται σε πλαίσιο ιστορικό με αριστέρο από όλα τα έργα του: «Το παιγνίδι της τρέλας και της φρονιμάδας», που θεωρείται αρκετά εγκεφαλικά, τοποθετείται στην εποχή των Κομνηνών, στην προσπάθεια του συγγραφέα να εκμεταλλευτεί λαϊκούς βυζαντινούς θρύλους.

Ο Θεοτοκάς πρωτοπαρουσιάστηκε με δοκίμιο και το καλλιέργησε συστηματικά και στα υστερότερα χρόνια του, αφού ταίριαζε στη στοχαστική και ερευνητική του ιδιοσυγκρασία, αλλά και στο καθαρό φωτισμένο πνεύμα του. Ο προβληματισμός του υπήρξε αδιάκοπος ιδίως σε ζητήματα φιλολογικά και κριτικά.

Εντυπωσιακό το δοκίμιο του Γ. Θεοτοκά «Παράδοση και ελληνικότητα», θέτει το πρόβλημα της πολιτιστικής ταυτότητας του Νέου Ελληνισμού που δεν έπαυε ποτέ να απασχολεί την ελληνική διάνοηση. Ο Θεοτοκάς θέτει το πρόβλημα αυτό και το πραγματεύεται με βαθύτητα, θίγοντας τα βασικά στοιχεία που διαφοροποιούν τον νεοελληνικό πολιτισμό από τους πολιτισμούς των άλλων λαών, εξασφαλίζοντας την πολιτιστική του συνέχεια μέσα στο χρόνο. Χαρακτηριστικές οι ακροτελεύτιες φράσεις του Γ. Θεοτοκά στο δοκίμιο αυτό. «Είναι ο Νεοελληνισμός, όχι δόγμα, σύστημα, διδασκαλία, σχολή, νόμος απαράβατος, αλλά ίσια - ίσια ζωή, κίνηση, αντίφαση, αναζήτηση, ταξίδι, θάλασσα ανοιχτή...».

Ο Γιώργος Θεοτοκάς, ο λογοτέχνης, ο δοκιμιογράφος, ο θεατρικός και ιστορικός συνάμα συγγραφέας, ο δικηγόρος, ο πολιτευτής, ένας από τους κορυφαίους διανοητές της γενιάς του '30, σημάδεψε με την φωτεινή του προσωπικότητα και το έργο του και πλούτισε τα νεοελληνικά γράμματα, ανοίγοντας νέους ορίζοντες σ' όσους θέλουν να πετάξουν ψηλά στα αιθεροπλάγια του πνεύματος και να απλώσουν πανιά για ταξίδια έρευνας και δημιουργίας στις ανοιχτές θάλασσες της διανόησης και της γνώσης.

Εξάλλου συνέβαλε για την επίτευξη των παραπάνω στόχων του με την παραχώρηση της πλούσιας προσωπικής του βιβλιοθήκης στη Βιβλιοθήκη Χίου, «ΚΟΡΑΗΣ».

Οποσδήποτε του οφείλουμε την ευγνωμοσύνη μας.

ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ ΤΟΥ RIO DE JANEIRO

Γράφει ο καπ. Κώστας Μιχ. Φράγκος

Είναι υπέροχο για τον ναυτικό, να επιστρέφει νοερά αναπολών-
τας τις απέραντες θάλασσες και τα λιμάνια που θαλασσοπερπά-
τησε και ξόδεψε τα καλύτερα χρόνια της νιότης του, ένα μεγάλο
μέρος της ζωής του και σίγουρα το πιο έντονο και περιπετειώδες.
Και τι δε θα δίναμε εμείς οι απόμαχοι του κύματος, να γυρί-
σουμε πίσω τον χρονοδιακόπτη της ζωής, για να θαλασσοπερπατούσαμε πάλι εκείνα τα
ίδια ταξίδια ανά την υδρόγειο.

Στοχαζόμενος εδώ στο αραξοβόλι της στεριάς τις μέρες αυτές των Αποκριών και των
καρναβαλιών των νησιών μας και των χωριών μας, θυμήθηκα ένα ταξίδι με το «ΝΑΥΤΙ-
ΛΟΣ». Ταξιδεύαμε την κόστα της Βραζιλίας που την Βρέχει καϊδεύοντας ο Νότιος Ατλαντι-
κός. Ζεστό καλοκαίρι για το Νότιο ημισφαίριο. Φεβρουάριος μήνας, με εντολή των
χρονοναυλωτών, το πλοίο αλλάζει πορεία για, το RIO DE JANEIRO της Βραζιλίας για κομ-
πιλιτάρισμα φορτίου. Προορισμός μας η Μεσόγειος για εκφόρτωση καουτσούκ σε λιμάνι
της Γαλλίας, καφές βραζιλιάνικος για τον Πειραιά και στην συνέχεια ζάχαρη για κάποιο λι-
μάνι της Μαύρης Θάλασσας. Από μακριά βλέπουμε την πολιτεία και διακρίνουμε ακόμη
το επιβλητικό άγαλμα του Χριστού με ανοιγμένα τα χέρια, ύψους 30 μέτρα, σαν να μας
καλεί κοντά του πάνω στο βουνό Καρικοβάδο.

Πλησιάζοντας στην είσοδο του λιμανιού, στο αγκυροβόλιο, υπάρχουν πολλά Ελληνικά
καράβια τα περισσότερα Χιώτικα, Καρδαμυλίτικα, τα ξεχωρίζουμε από τα σινιάλα τους στις
τζίμινιέρες.

Με σχετικές μανούβρες της μηχανής έρχεται και η πιλοτίνα με τον πλοηγό ανεβαίνοντας
στη γέφυρα και πιλοτάρει το καράβι για την προβλήτα φορτώσεως.

Ο λοστρόμος έριξε το ιβιλιάι που σέρνει πίσω του τον χονδρό κάβο (παλαμάρι). Ένας ξε-
ρακιανός λιμενεργάτης Βραζιλιάνος άρπαξε τον κάβο και τον καπέλωσε στην (πίντα) δέ-
στρα της ξύλινης προβλήτας. Όλα καλά, κάνει σινιάλο σε στάση προσοχής, υψώνοντας τα
χέρια του χιαστί.

Ο υπολοίαρχος με το λοστρόμο κουμαντάρουνε τα βίντζια και τους κάβους, μπαίνει σε
κίνηση το βίντζι της άγκυρας κι αρχίζει να μαζεύει τα μπόσικα του κάβου. Με τον ίδιο τρόπο
δέθηκε και ο κάβος στην πρυμνιά (πίντα) δέστρα της προβλήτας.

Δέσαμε κι άλλους κάβους και το σπρίνγκ και για περισσότερη ασφάλεια φουντάραμε
και την αριστερή άγκυρα για την (φουσκοθαλασσιά) ρεστιά.

Η προβλήτα ξύλινη θα είχε προφανώς κατασκευαστεί πριν πολλά χρόνια για τα μικρά
πλεούμενα και σήμερα ακόμη διατηρείται για να δένουν και τα μεγάλα καράβια. Κατεβά-
σαμε και την μεγάλη αλουμινένια σκάλα του карабиού για την επικοινωνία με το μεγάλο
Βραζιλιάνικο λιμάνι το RIO DE JANEIRO [ποταμός του Γενάρη στα Ελληνικά, διότι το 1563
τον Ιανουάριο μήνα ανακαλύφθηκε από τον Πορτογάλλο θαλασσοπόρο STASIO DE SAN-
TOS, του οποίου το όνομα δόθηκε στο άλλο επίσης μεγάλο λιμάνι της Βραζιλίας, το SAN-
TOS], Είναι θαυμαστή η Ευρώπη, γλυκιά η Μεσόγειος, ανεπανάληπτη η Βενετία, αλλά και
η Βραζιλία έχει κι εκείνη τα δικά της αξιοθέατα, που της δίνουν ξεχωριστή θέση στην καρ-
διά και την προτίμηση του καθ' ενός, με δυσθεώρητες αντιθέσεις.

Είναι μια χώρα πολύ πλούσια με λίγους πλούσιους και πολλούς φτωχούς. Αν και με δυ-
σθεώρητες αντιθέσεις, δεν είχαν ποτέ σχεδόν μεταξύ τους μεγάλα προβλήματα και αν επι-
χείρησαν κάποιες εξεγέρσεις δυναμικές, καταπνίγονταν από καθεστώτα ολοκληρωτικά
(χουντικά).

Μαύροι, λευκοί, κίτρινοι, ζουν αρμονικά, τα παιδιά τους συνήθως φέρουν το επώνυμο
της αξιοτίμου μάνας τους, πράγμα που ίσως έχει καθιερωθεί από το γεγονός ότι ο πατέρας
δεν είναι συνήθως πάντα βεβαιωμένος!

Ταυτόχρονα με την πλεύριση του карабиού στην προβλήτα, πρώτοι επισκέπτες πάνω
στο καράβι οι Λιμενικές Αρχές, ο γιατρός και οι τελώνηδες για τα περαιτέρω.

Ο άνθρωπος πάντα περιέργος για κάθε νεοφερμένο, για κάτι καινούριο στον τόπο που
βιώνει. Πλήθος κόσμος έφτασε κοντά στην προβλήτα, περιεργαζόταν το νεοφερμένο φορ-
τηγό καράβι των μεγάλων θαλασσών που στον ιστό του κυμάτιζε περήφανα η Ελληνική
Σημαία, «Πλωτή Ελλάδα των Ωκεανών».

Τα αμπάρια με ανοιχτά τα στόμιά τους, ήταν έτοιμα να δεχτούν το φορτίο σε σάκκους με
το Εθνικό τους προϊόν, τον βραζιλιάνικο καφέ.

Το απόγευμα ήταν ζεστό, ο ήλιος πύρωνε τη γη, η ζέστη ήταν αποπνικτική, κλίμα τροπικό,
μπανανιές, μπαμπού, πράσινα καλάμια, κόκκινα, κίτρινα πορτοκάλια και παπαγάλοι.

Στην προβλήτα, άντρες και γυναίκες με τα καλοσχηματισμένα μελαμψά κορμιά τους κάθε
ηλικίας, με κοντά σχιστά πολύχρωμα φουστάνια, έδειχναν τα καλλίγραμμα μακριά καλο-
γυμνασμένα πόδια τους κι από το ανοιχτό λινό άσπρο πουκάμισο, τα φουσκωμένα χωρίς
στηθόδεσμο, στήθη τους, κάνοντας νεύματα στο πλήρωμα του карабиού να κατέβουν
για να τους διασκεδάσουν. Ήταν η πρώτη βραδιά, που άρχισε η φιέστα του καρναβαλιού
φωνάζοντας: (VIVA LOS GRIGIOS MARINEROS SUS Y CORAZONES SON GRANDES
CALIENTE). Ζήτω οι έλληνες ναυτικοί με την ζεστή και μεγάλη καρδιά... Από την πλευρά
του карабиού της θάλασσας, άρχισαν και πλεύριζαν οι (μαούνες) το φορτίο σε σάκκους
με τον καφέ. Μέσα σ' αυτό το αλισβερίσι, οι λιμενεργάτες άρχισαν να ανεβαίνουν στο
καράβι από τις κρεμασμένες ανεμόσκαλες για να πιάσουν τα πόστα τους στ' αμπάρια για
την φόρτωση.

Ο γραμματικός με την φούρια της δουλειάς του κατέβαλε προσπάθειες για την σωστή
στίβαση του φορτίου. Ο λοστρόμος στα νεύρα του με εκείνο το συφερτό των εργατών και
στιβαδόρων. Αιτία το μεγάλο πρόβλημα σ' αυτές τις περιπτώσεις, το γλωσσικό. Τα μπερ-
δευε με εκείνο το λιμανιάτικο λεξιλόγιο ανάκατα, Αγγλικά, Ιταλικά, Ισπανικά και μέσα -
μέσα τα Ελληνικά με την χιώτικη προφορά. Οι εργάτες ανένδοτοι απαντούσαν στη μητρική
τους γλώσσα τα Πορτογαλέζικα. Οι βραζιλιάνοι στα χειριστήρια των βιτζιών αρχίζουν να
κοτσάρουν τις δικτυωτές σαμπανιές από τις μαούνες μαϊνάροντας και βιράροντας στα αμ-
πάρια του карабиού. Οι νεαροί από το πλήρωμα όσοι δεν είχαν βάρδια, μπανιариίστηκαν,
αρωματίστηκαν και ήταν έτοιμοι για την έξοδό τους στη στεριά.

Το καρναβάλι του RIO στις δόξες του, ανοίγει τις πόρτες της χαράς, του κεφιού και του
χορού για φτωχούς και πλούσιους, μεγάλους και μικρούς, ντόπιους και ξένους, στεριανούς
και ναυτικούς.

Οι ναυτικοί που είδαν τα μάτια τους κάβους να δένουν και να λύνονται στα διάφορα λι-
μάνια της υδρογείου για να σαλπάρουν κατόπιν στο πέλαγος, στην θάλασσα των θαλασσι-

νών, αισθανόντουσαν ότι έπρεπε να μαζέψουν αναμνήσεις τις οποίες μες στο πέλαγος σαν
τις καμήλες στην έρημο θα τις αναμασούσαν. Γι' αυτό προσπαθούσαν να βρουν στην μεγάλη
πλατεία του RIO, το SANIPODROMO, το καλύτερο πόστο για να παρακολουθήσουν τους
εξωτικούς καταπληκτικούς μασκαρεμένους χορευτές στους ξέφρενους ρυθμούς της σάμ-
πας, ρούμπας, μάμπο, γιάνγκας (τότε δεν υπήρχε ακόμη το λαμπάντα) και άλλων Νοτιοα-
μερικάνικων χορών. Εκτός από τον χορό και τη μουσική, το κρασί και τα τροπικά ποτά,
εκείνο το Βράδυ κυβερνά το εφήμερο βασίλειο των θνητών.

Αυτοσχεδιάζει η καρδιά και τα χείλη τραγουδούν στιγμές ανθρώπινες μέσα στις αίθουσες
και στις πλατείες γεμάτες από θαμώνες κάθε χρώματος και κάθε φυλής.

Εμάς για περισσότερη ψυχία και απαλή μουσική, μας έφερε η πρόσκληση του ευγενι-
κού μας φίλου Έλληνα επιχειρηματία «Π.Π.» στην μαγευτική παραλία της «COPA CAM-
PANA», στο ρετρό μουσικό κέντρο «ORFEO NEGRO», σερβίροντας μας παγωμένες μπίρες,
για να δροσίσουμε τα λαρύγγια μας. Η χαριτωμένη και ευγενική σερβιτόρα Μουλάτα μιγάδα
μας καλοσώρισε στο κέντρο. Ακούγοντας απαλή μουσική της Νοτιολατινικής Αμερικής
από την μεγάλη ορχήστρα που έπαιζε λίγο πιο κάτω από το στέκι μας και ήταν σαν να χαι-
δευε τα αυτιά μας, έφτανε ο γλυκός απόηχος του ακορντεόν και του βιολοντζέλου μαζί με
την φανταστική μουσική της κορνέτας και του σαξόφωνου.

Την ορχήστρα διευθύνει ο γνωστός «πρίμας», ο πρώτος βιολιστής. Δεν έχουν νότες
μπροστά τους οι μουσικοί, παίζουν κρεμασμένοι από τη ματιά, από τις κινήσεις του κορ-
μιού, από την πρώτη δοξαριά του «Πρίμας». Απ' αυτή καταλαβαίνουν οι βραζιλιάνοι ποια
μελωδία αρχίζει και μπαίνουν όλοι μαζί και ακολουθούν ήπιες μελωδίες με τα τύμπανα
(βαρέλες), γεμάτες λεπτότητα, φαντασία και αρμονία από γλυκούς ήχους που χαϊδεύουν
την ακοή και μπαίνουν στην ψυχή του ανθρώπου.

Μια μουσική τότε λυπητερή και τότε χαρούμενη, που σε φέρνει σε μακρινούς άγνω-
στους τόπους, σε μαγευτικές ακρογιαλιές. Και έτσι είναι όλοι μεθυσμένοι απ' τη μουσική
και τους χορούς της τροπικής Βραζιλίας (NOSTALGIA DE TROPICAL).

Ωραία πέρασε κιόλας η πρώτη νύχτα του καρναβαλιού στο RIO DE JANEIRO. Μερικοί
από τους νεαρούς του πληρώματος έφθασαν στο καράβι με το γλυκοχάραμα τις πρωϊνές
ώρες σιγοτραγουδώντας στα Πορτογαλέζικα, αλλά σε λίγο έφθανε και το τέλος της φόρ-
τωσης.

Προετοιμασία για απόπλου, από την κραιπάλη της διασκέδασης στη δουλειά...

Η μηχανή «STAND BY», μπίγες και ρεφόρσα στις θέσεις τους, ακολουθεί και η αναδί-
πλωση της σκάλας, το κόψιμο της επικοινωνίας στεριάς και θάλασσας.

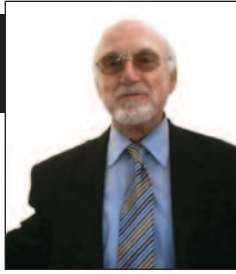
Όλοι μας λίγο - πολύ στενοχωρημένοι και βλοσυροί, αμίλητοι μέσα στην πρωινή σιγαλιά.
Ακούγεται η φωνή του καπετάνιου από τα megάφωνα, «μόλα τους κάβους νέτα όλα, βίρα
την άγκυρα και πρόσω αργά η μηχανή». Αφήνουμε την ξύλινη προβλήτα και με διάφορες
μανούβρες και εντολές του Πιλότου, το καράβι θα ακολουθήσει την ρότα του. Πλευρίζει η
πιλοτίνα, αποβιβάζεται ο Πιλότος και μας χαιρετά φωνάζοντας καλό ταξίδι - καλή τύχη.
Ταυτόχρονα ακούστηκε η μπουρού του карабиού (σφυρίχτρα) τρεις φορές αποχαιρετώντας
το λιμάνι, την Πολιτεία και το καρναβάλι μαζί με τις γνωριμίες του και τα όνειρα. Το καράβι
μπήκε στη ρότα του. Δεκαπέντε μέρες όλοι θα βλέπουν θάλασσα και ουρανό, ανεβαίνοντας
για την Μεσόγειο μέχρι να δουν την νύχτα τις αναλαμπές πλώρα δεξιά του μεγάλου πέτρι-
νου φάρου της Αφρικής (Μαρόκο) CAPE SPARTELLI και την μέρα που θα αντικρύσουν τον
γυμνό βράχο του GIBRALTAR (GREAT EUROPA POINT).

Συνέχεια στη σελ. 7

Με τη συμπλήρωση 120 ετών από τον θάνατό του ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΙΖΥΗΝΟΣ (1849-1896) Ο φλογερός εραστής του ωραίου

Του Ισίδωρου Ιωαν. Πρωίου Φιλολόγου
Προέδρου του Ψ.Ν.Α. «Δρομοκαΐτειο»

Ο Γεώργιος Βιζυηνός ήταν πολυτάλαντος και ακαταπόνητος πνευματικός δημιουργός. Ποιητής διηγηματογράφος, φιλοσοφικός μελετητής, αισθητικός, παιδαγωγός και λαογράφος. Υπήρξε νους διαυγής και φύση ευαίσθητη και φιλότεχνη.

Γεννήθηκε στις 8 Μαρτίου 1849 στην κωμόπολη Βιζύη (Βίζα, Βιζώ, τουρκ. Vize), που βρίσκεται στην Ανατολική Θράκη και πέθανε αρκετά πρόωρα, στις 16 Απριλίου 1896, στο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής «Δρομοκαΐτειο». Το «Βιζυηνός», είναι το φιλολογικό ψευδώνυμο που το έβγαλε από το όνομα της γενέτειράς του. Το πραγματικό του όνομα ήταν Γεώργιος Σύρμας ή Μιχαηλίδης του Μιχαήλ.

Η ζωή του ήταν πλήρης από περιπετειώδεις εναλλαγές. Θα μπορούσε να τη χαρακτηρίσει κανείς χωρίς υπερβολή μυθιστορηματική.

Προερχόταν από μια πολύ φτωχή εξαμελή οικογένεια. Είχε ένα αδελφό και δυο αδελφές. Σε ηλικία 5 ετών (1854) έμεινε ορφανός από πατέρα. Τα πρώτα γράμματα τα έμαθε στο σχολείο της Βιζυής.

Όταν ήταν δεκαετής, λόγω οικονομικών δυσκολιών, η μητέρα του τον έστειλε στην Κωνσταντινούπολη, για να μάθει την τέχνη της ραπτικής κοντά σε κάποιο θείο του. Παράλληλα παρακολουθούσε μαθήματα σε εννοριακή σχολή της Πόλης.

Μετά από δύο χρόνια πεθαίνει ο θείος του. Για την τύχη του ορφανού παιδιού ενδιαφέρθηκε ένας συντοπίτης του, ο Γιάγκος Τσελεμπής, ο οποίος είχε συγγενή τον μητροπολίτη Κύπρου και τον έστειλε σ' αυτόν με την παράκληση να θέσει υπό την προστασία του τον μικρό Γεώργιο. Εκεί με πολλή χαρά περιβάλλεται το σχήμα του μοναχού και ασκεί με επιμέλεια τα καθήκοντα του υποτακτικού του Γέροντα του, του οποίου την εύνοια κέρδισε πολύ γρήγορα. Συγχρόνως φοιτά ευδοκίμως στο σχολαρχείο, το οποίο και τελείωσε. Εκτελεί προσέτι τα καθήκοντά του παιδονόμου και ιεροψάλτη, και λαμβάνει μισθό 50 γρόσια κάθε μήνα.

Μετά την πάροδο τεσσάρων χρόνων ασκητικού βίου, το 1872 επιστρέφει στην Πόλη και του δίδεται τότε η ευκαιρία να μεταβεί στη Βιζύη για λίγες ημέρες, για να δει τη μητέρα του και τους συγχωριανούς του, οι οποίοι, μόλις πληροφορήθηκαν τον ερχομό του, σπεύδουν να τον χαιρετήσουν με υπερηφάνεια και ενθουσιασμό, γιατί είναι ο πρώτος «Καλαμαράς» που έβγαλε το χωριό τους.

Στην Πόλη γνωρίστηκε με τον καθηγητή Χασιώτη, ο οποίος τον έθεσε υπό την προστασία του και τον εισήγαγε στην περιώνυμη Θεολογική σχολή της Χάλκης. Ο μαθητής έγινε το αντικείμενο αγάπης των καθηγητών του και ιδιαίτερας του καθηγητή και τυφλού ποιητή Ηλία Τανταλίδη. Η Χάλκη άσκησε πολύ έντονη επίδραση στην ψυχή του Βιζυηνού. Κατά την διάρκεια της φοίτησής του στη σχολή, με προτροπή του καθηγητή του Τανταλίδη, εκδίδει το 1873 τα «Ποιητικά πρωτόλεια», τα οποία προκαλούν την προσοχή του ζάμπλουτου εθνικού ευεργέτη Γεωργίου Ζαρίφη. Με έξοδά του το 1874 μεταβαίνει στην Αθήνα, για να σπουδάσει φιλολογία. Το ίδιο έτος συμμετέχει στον Βουτσιναίο ποιητικό διαγωνισμό με το επικοιλικό του ποίημα «Κόδρος», σε γλώσσα αρχαίζουσα, και παίρνει το πρώτο βραβείο.

Το επόμενο όμως έτος, επειδή δεν τον ικανοποιούσε η επιστημονική εργασία του πανεπιστημίου, πετυχαίνει να αποσταλεί από τον χορηγό του στη Γερμανία, για να σπουδάσει στα Γερμανικά πανεπιστήμια τη φιλοσοφία. Εκεί παρέμεινε έξι χρόνια 1875-1881. Έτσι στη Γουττιγγή (Guttingen) γίνεται αγαπητός μαθητής του καθηγητή της φιλοσοφίας και της ψυχοφυσιολογίας Ροδόλφου Λότσε, έπειτα στο Βερολίνο πρώτος ομιλητής του φροντιστηρίου Τσέλλερ και στη Λειψία φίλος του καθηγητή της φιλοσοφίας και πειραματικής ψυχολογίας Βουντ.

Παράλληλα με τη σπουδή της φιλοσοφίας και της αισθητικής εμπλουτίζει τις γνώσεις του με εκδρομές και επισκέψεις σε μουσεία, ασχολείται συστηματικά με τη μουσική και συνεχίζει να γράφει ποιήματα.

Από την Γερμανία το 1876 αποστέλλει στον Βουτσιναίο διαγωνισμό την ποιητική συλλογή με τον τίτλο «Άρες, μάρες, κουκουναρές» και βραβεύεται πάλι. Ο εισηγητής Θεόδωρος Ορφανίδης βρήκε στα ποιήματα εκείνα «λεπτότητα πνεύματος, πολύ το αποφθεγματικόν, διδακτικόν και χαρίεν, πολλαχού μεν χριστοπούλειον και τανταλίδειον μύρον αποπνέοντα, ενιαχού δε και της ανακρεντεϊόν μουσικής την φαιδρότητα μη στερούμενα». Τη συλλογή αυτή, αφού τη συμπλήρωσε και με άλλα ποιήματα, τη μετονόμασε σε «Βοσπορίδες αύραι». Η συλλογή αυτή δεν εκδόθηκε.

Η τέταρτη κατά σειρά ποιητική του προσφορά «Εσπερίδες ή μύθοι του λαού και παραμύθια», που κι αυτή πήρε τον πρώτο έπαινο στο Βουτσιναίο διαγωνισμό του 1877, αποτελείται από τρεις μπαλάντες, που το περιεχόμενό τους βασίζεται σε ελληνικούς θρύλους και παραμύθια. Διαφαίνεται σ' αυτήν καθαρά το κήρυγμα του γερμανού Χέρντερ για τη διαμόρφωση της εθνικής λογοτεχνίας κάθε λαού μέσα από τα απρόσωπα λαϊκά τραγούδια και τους παλιούς, ποιητικούς θρύλους.

Ο Βιζυηνός το 1881 αναγορεύτηκε στη Γερμανία διδάκτορας της φιλοσοφίας με τη μεγάλη αναίσιμη διατριβή του στα γερμανικά «Περί της παιδιάς υπό έποψη ψυχολογική και παιδαγωγική».

Τον επόμενο χρόνο 1882 μεταβαίνει στο Παρίσι, όπου γράφει το πρώτο του διήγημα «Το αμάρτημα της μητρός μου», το οποίο μεταφράζει στα γαλλικά και το 1883 δημοσιεύεται στη «Nouvelle Revue» (Επιθεώρηση διηγήματος). Με την παρότρυνση του Δ. Βικέλα και του φιλέλληνα Σαίντ Ιλαίρ μεταφράζει πολλά ποιήματά του και πετυχαίνει να δημοσιευθούν σε γαλλικά και γερμανικά περιοδικά συνοδευόμενα από εύφημη μνεία.

Από το Παρίσι, προπεμπόμενος από την αγάπη των ομογενών, μεταβαίνει στο Λονδίνο, όπου επίσης γίνεται αντικείμενο λατρείας της ελληνικής παροικίας. Το 1883 τυπώνεται στο Λονδίνο η συλλογή «Ατθίδες αύραι» με κύρια θέματα μύθους θρακικούς και πανελληνίους και αναμνήσεις από τη Βιζύη.

Η συλλογή αυτή είχε απήχηση στους ευρωπαϊκούς φιλολογικούς κύκλους σε αντίθεση με τους φιλολογικούς κύκλους της Αθήνας, που δεν την υποδέχτηκαν θερμά.

Βρισκόμενος στο Λονδίνο το 1884 πληροφορείται το θάνατο του προσάτη του Ζαρίφη και αναγκάζεται να επιστρέψει στην Αθήνα. Το 1885 αναγορεύεται υφηγητής της ιστορίας της φιλοσοφίας με το πολύκροτο έργο του «Η φιλοσοφία του καλού παρά Πλωτίνω».

Αν η θέση του Βιζυηνού στην ποίηση αμφισβητείται-τα καλύτερα ποιήματά του είναι αναντίρρητα τα παιδικά που δημοσίευε τακτικά στο περιοδικό «Η διάπλασις των παιδών» - στη διηγηματογραφία παραμένει απαραγνώριστη.

Ο Βιζυηνός με τον Παπαδιαμάντη και τον Καρκαβίτσα τάσσεται στους πρωτοπόρους της νεοελληνικής διηγηματογραφίας. Στέκεται στην πρώτη γραμμή μιας πεζογραφικής γενιάς που έσπασε τους δεσμούς της με το παλιό ιστορικό μυθιστόρημα, και δημιούργησε με μια απλή καθημερινή, ελληνική προπάντων θεματογραφία το ηθογραφικό και ψυχογραφικό διήγημα. Η φήμη του Βιζυηνού ως ποιητή και διηγηματογράφου ζημίωσε τη φήμη του φιλοσοφικού και αισθητικού μελετητή και του λαογράφου.

Από την ποικίλη και πολύ εκτεταμένη συγγραφική του δραστηριότητα του Γ. Βιζυηνού διαρκέστερο και αξιολογότερο κατά κοινή ομολογία αποδείχτηκε το αφηγηματικό του έργο. Δώδεκα περίπου όλα κι όλα διηγήματα αποτελούν την αφηγηματική παραγωγή του.

Ο Βιζυηνός είναι ο πρώτος που δίνει νεοελληνικό διήγημα με αξιώσεις. Χωρίς παράδοση διηγηματογραφική πίσω του, έβαλε τις βάσεις για τη δημιουργία νεοελληνικής διηγηματογραφίας και γενικότερα της αφηγηματικής πεζογραφίας, εισάγοντας, εκτός από τα άλλα, την αλήθεια και τη γνησιότητα του βιωματικού στοιχείου αν λάβουμε υπόψη ότι η πρώτη ύλη για το έργο του στάθηκε η ατομική του ζωή η συνυφασμένη με απρόπτες εξελίξεις και μεταστροφές της τύχης και η οικογενειακή του τραγωδία με ήρωες τον εαυτό του και τα πρόσωπα του στενού οικογενειακού του περιβάλλοντος. Σκοπός του δεν είναι να αφηγηθεί τα ατομικά του παθήματα και της οικογένειάς του, αλλά να συνθέσει έργα ικανά να δώσουν μια εικόνα του ανθρώπινου δράματος, όπου ο μύθος, η πλοκή και τα πρόσωπα να κινούνται και να συμπλέκονται με τη δύναμη του μοιραίου. Ιδιαίτερα πρέπει να εξαρθεί η δραματική πυκνότητα και οι επεμβάσεις της μοίρας, που φέρνουν τους χαρακτήρες αντιμέτωπους, καθώς από το ένα το αρχικό μοιραίο γεγονός προκύπτουν στη συνέχεια άλλες δραματικές συνέπειες που έχουν αντίκτυπο επάνω σε όλους.

Η πεζογραφία του ψυχολογική κατά βάθος και ψυχογραφική, παρόλα τα ηθογραφικά και λαογραφικά της στοιχεία εμφανίζεται αρμονικά υποταγμένη στις απαιτήσεις της πλοκής και του μύθου. Ο μύθος και η πλοκή γίνονται ο κεντρικός μοχλός, που προκαλεί και οξύνει τις ψυχολογικές καταστάσεις και συχνά οδηγεί τα πρόσωπα σε μια οξύτατη κρίση συνειδήσεων. Η συντριβή, η αγάπη, η συγγνώμη, η ευσπλαχνία και η ανθρωπιά έρχονται για να φέρουν στο τέλος την κάθαρση. Από τα κυριαρχικά γνωρίσματα της πεζογραφίας του Βιζυηνού είναι ο τόνος της ανθρωπιάς και της επώδυνης τρυφερότητας.

Τα κορυφαία αφηγηματικά του έργα είναι «το αμάρτημα της μητρός μου», «Ποιος ήταν ο φονεύς του αδελφού μου», «Μοσχώβ-Σελήμ» και «Το μόνο της ζωής μου ταξίδιον». Αυτά αποτελούν ολοκληρωμένες συνθέσεις που εξασφαλίζουν στον συγγραφέα τους μια ξεχωριστή θέση στην ελληνική αφηγηματική πεζογραφία.

Το πλούσιο έργο του Βιζυηνού θεωρούμενο στην ολότητά του διαπιστώνεται ότι απαλλάχτηκε γρήγορα ο Βιζυηνός από τη θρησκοληπτική μυστικοπάθεια του δασκάλου του Ηλία Τανταλίδη και από τα ελαττώματα της φαναριώτικης σχολής (ρομαντικά ψεύδη, πατριωτικοί στόμφοι, γλωσσικές υπερβολές). Αναδείχτηκε μουσολόγος με πρωτοτυπία, με λεπτή αισθητική και με ευγένεια σκέψης. Εμπνεόταν από το λαϊκό αίσθημα, την εθνική παράδοση και το δημοτικό τραγούδι. Στο λυρισμό του ο Βιζυηνός είναι και δραματικός. Ο ποιητικός του τόνος όμως υποχωρεί, όταν επιδιώκει να υπηρετήσει διδακτικούς σκοπούς. Τον φυσικό κόσμο περιγράφει ελάχιστα, προτιμώντας να ακολουθεί τις μεταφυσικές του τάσεις, τραγουδάει όμως μελωδικά και με συγκίνηση βαθιά τον πόνο του σπιτιού και το μητρικό αίσθημα.

Ο Βιζυηνός ήθελε στα γραφόμενά του αμιγή τη ζωντανή γλώσσα του έθνους, προτιμώντας το φυσικό και απέριτο ύφος. Όπου χρησιμοποίησε την καθαρεύουσα, αυτή είναι πλούσια, εύηχη, εκφραστική και όπου έκανε χρήση της δημοτικής, αυτή δεν είναι εντελώς απαλλαγμένη από λέξεις και φράσεις της καθαρεύουσας. Οι στίχοι του εντούτοις είναι λαξευτοί, με πλούσια και ακριβή ομοιοκαταληξία και με ρυθμική πρωτοφανή για την εποχή που γράφτηκαν.

Από το 1892 μέχρι το 1896, έτος του θανάτου του, ο Βιζυηνός, χτυπημένος από ανίατη ασθένεια, έζησε διανοητικά νεκρός, με ελάχιστες αναλαμπές, στο Δρομοκαΐτειο. Κατά τη διάρκεια αυτών των φωτεινών διαλείψεων επιδιόταν στη σύνθεση ποιημάτων. Ένα από αυτά είναι το ακόλουθο:

Σαν μ' αρπάχτηκε η χαρά
που χαιρόμουν μια φορά
έτσι σε μιαν ώρα...
μες σ' αυτή τη χώρα
όλα αλλάζουν τώρα!
Κι από τότε που θρηνώ
Το ξανθό και γαλανό
Και ουράνιο φως μου,
Μετεβλήθη εντός μου
κι ο ρυθμός του κόσμου.

«ΔΡΟΜΟΚΑΪΤΕΙΟ» 2016
129 χρόνια προσφοράς!

Επιτέλους! Έφυγε το 2015 και μπήκε το 2016! Και τι έγινε; Θα διερωτηθεί κάποιος! Και πράγματι, έφυγε το '15, ήρθε το '16 και μαζί του όλα τα προβλήματα του '15, συν τα νέα προβλήματα που φαίνονται στον ορίζοντα. ...Και πάμε λέγοντας: 1) Ο οργανισμός του Νοσοκομείου μας... εκκρεμής (και όχι μόνο, π.χ. το διπλανό μας «Δαφνί» έχει το ίδιο πρόβλημα). 2) Παρά την «τονωτική» ένεση από την τοποθέτηση (όχι διορισμό) κάποιων γιατρών, οι ελλείψεις μας είναι μεγάλες σε όλους τους τομείς (γιατροί, νοσηλευτές, εργαζόμενοι). 3) Τα οικονομικά μας είναι χάλια (όπως όλων των νοσοκομείων). 4) Οι προμήθειές μας είναι ίσα-ίσα για να τρώνε οι ασθενείς, και γενικά... απλά επιβιώνουμε!

Και για να ελαφρύνω τα γραφόμενά μου, κατά τα λοιπά: Βρεθήκαμε (το Δ.Σ. του «Δρομοκαϊτείου») με το Σωματείο των «Φίλων του Δρομοκαϊτείου» σε μια ταβέρνα και περάσαμε καλά.

Προσωπικά, μου έκανε εντύπωση η επίδοση, το ταλέντο - και δεν ειρωνεύομαι, το εννοώ αυτό που γράφω - του Προέδρου (μας) κ. Ισιδώρου Πρώιου και της συζύγου του, στο... χορό! Από τους νησιώτικους και παραδοσιακούς, μέχρι τα ζειμπέκικα και τα τσιφτετέλια, συν βεβαίως τα κλασσικά! Αν ήμουν βαθμολογητής, με άριστα το 10 θα έβαζα 10' (με τόνο). Ήταν μια ευχάριστη βραδιά και ευχαριστώ το Σωματείο των «Φίλων» και ιδιαίτερα τα μετόπισθεν (τον κ. Ευαγγ. Ναλπάντη και τον κ. Κων/νο Μεσολογγίτη) που «τραβάνε κουπί» χωρίς να πολυφαίνονται!... Αλήθεια όμως, γιατί δεν κόψαμε και μια πίτα;

Λίγες ημέρες μετά κόψαμε και την πίτα μας στο «Δρομοκαϊτείο», όπου τιμήθηκαν και κάποιοι ΑΝΘΡΩΠΟΙ, που άφησαν το αποτύπωμά τους στο Ίδρυμα, καθώς και παιδιά εργαζομένων σ' αυτό που πέρασαν στην Ανωτάτη Παιδεία!... Απαραίτητη προϋπόθεση για να τιμηθεί κανείς, όπως μου εξήγησε ο κ. Πρόεδρος - και βεβαίως έτσι λένε τα βιβλία και οι νόμοι -, είναι είτε να έχεις αποχωρήσει από την ενεργό υπηρεσία, είτε να έχεις... πεθάνει!!! Εγώ βέβαια δεν έχω αποχωρήσει και (ευτυχώς;) είμαι ακόμα ζωντανός... κι έτσι μεθαύριο (2/2/2016) συμπληρώνω 35 (τριάντα πέντε) χρόνια στη Διοίκηση του Ιδρύματος, εξ'ων 8,5 χρόνια ως Πρόεδρος Δ.Σ., άλλα τόσα (περίπου;) ως Αντιπρόεδρος, και τα υπόλοιπα ως Μέλος του Δ.Σ. Μπήκα στο Δ.Σ. με την εισήγηση του κ. Κ.Δ. Φαφαλιού το 1983 (που τιμήθηκε στην εν λόγω εκδήλωση, αλλά προτίμησε - τότε - να αποσυρθεί από το «Δρομοκαϊτείο» και να συνεχίσει να προσφέρει στη «ΡΙΖΑΙΕΙΟ») και συνεχίζω να προσφέρω τις υπηρεσίες μου όπου και όταν μου ζητηθεί.

Τελειώνοντας, ήθελα να ζητήσω συγγνώμη από τους αναγνώστες και να δηλώσω ότι παρ' όλη την πικρία που με διακατέχει, όχι για τη μη βράβευσή μου, αλλά για τη μη αναγνώριση της προσφοράς μου (ποτέ δεν ήμουν καλός ηθοποιός και γι' αυτό έχω δυσανεμία πάρα πολλούς), δεν κρατώ κακία σε κανέναν, απλά συμβουλεύω τους νεώτερους να δίδουν προτεραιότητα πρώτα στην οικογένειά τους και μετά σε όλα τα άλλα (ανθρώπινα πάθη και εφήμερες δόξες), πράγμα που ΔΕΝ έπραξα εγώ και τώρα μετανιώνω! Ο νούν νοείτω...

Πάντα με ΑΓΑΠΗ για το καλό του Ιδρύματος και ιδιαίτερος για το καλό των ταλαιπωρων ασθενών και εργαζομένων.

Αναστ. Ι. Τριπολίτης

πρ. Πρόεδρος του Δ.Σ. του Δρομοκαϊτείου»,
και άλλων Κοινωνικών & Επιστημονικών Σωματείων

Υστερόγραφο (ή Επίλογος)

Την εποχή εκείνη, 10ετία του '80, η «ψυχιατρική μεταρρύθμιση» έκανε τα πρώτα της δειλά βήματα. Υπουργός Υγείας ήταν ο αείμνηστος Γεώργιος Γεννηματάς, με Υφυπουργούς τον Μανώλη τον Σκουλάκη και την Ελπίδα την Τσουρή (να είναι ελαφρύ το χώμα που τον σκεπάζει, διότι δούλεψε σωστά, βοήθησε όλα γενικώς τα Ψυχιατρεία και ιδιαιτέρως εμάς), και έτυχε (λόγω Κληροδοτήματος και όχι λόγω «κομματικής σκούφιας») να είμαι εγώ Πρόεδρος του Δ.Σ.

Ο αείμνηστος Γεννηματάς βλέποντας ότι δεν είμαι «τσιράκι» κανενός κόμματος κι ότι έχω όρεξη για δουλειά και καλά Αγγλικά, με έστειλε σε ΟΛΑ τα μεγάλα Ψυχιατρεία της Ευρώπης: Τεργέστη, Λονδίνο, Βελιγράδι, Νιουκάστλ, Μπιλμπάο, Μαδρίτη, Ρώμη (συγχωρείστε με, αν ξέχασα κάποιον), να αντιγράψω και να εφαρμόσουμε τα νέα δεδομένα!

Αποτέλεσμα: Με τη «νέα πνοή», Επιστημονική και Κτιριολογική (εξωνοσοκομειακή και ενδονοσοκομειακή), μαζί με την οικονομική άνεση από χρήματα της ΕΟΚ (= ΕΕ) και τη σύμπνοια, τη συμμετοχή και την ΟΜΟΝΟΙΑ όλων μας - χωρίς να λείπει η βοήθεια του Θεού (υπήρχαν ακόμη οι εικόνες και τα κάλαντα και στη Γεμέλιο Νοσηλευτική Σχολή) - κατορθώσαμε ούτως ώστε σήμερα να είναι «εντός των τειχών» (όχι όμως έγκλειστοι) περί τα 460-480 άτομα, όταν τότε που παρέλαβα εγώ ήταν περί τα 1.740 άτομα(!).

Τα περισσότερα νέα κτίρια, ενδονοσοκομειακές και εξωνοσοκομειακές μονάδες, έγιναν στην εποχή μας. Ο αείμνηστος Ανδρέας Λαιμός δεν πρόλαβε να τελειώσει και να εγκαινιάσει το κτίριο «Ε» (Λεωνίδα Μυλωνάδη μ' ακούς) μέσα εις το οποίο έγινε η γιορτή της πίτας και η τιμητική εκδήλωση, και του οποίου τα εγκαίνια ουδέποτε έγιναν (λόγω διαφορών με τον εργολάβο για τον... κήπο!), δεν είμαι σίγουρος εάν έχει παραληφθεί επισήμως. Η κ. Αικ. Ξενάκη, Διευθύντρια τότε των Τεχνικών Υπηρεσιών, θα ξέρει (η οποία έπρεπε και αυτή να τιμηθεί στην εν λόγω εκδήλωση).

Και πάλι ζητώ συγγνώμη αν παραφέρθηκα, όμως εγώ ανήκω στους ανθρώπους που πιστεύουν ότι όλα τα «πράγματα» πρέπει να λέγονται και να γράφονται εφόσον είναι τεκμηριωμένα, έστω και αν χαλούν κάποιες καρδιές!

Το γραπτό μου το αφιερώνω στη μνήμη του Ανδρέα του Λαιμού, του Γιάννη του Γεμέλου, του Παντελή του Κοκκάλη, της Στέλλας Φράγκου-Μονογιουί (αποβιώσαντα Μέλη του Δ.Σ.) και του αείμνηστου Γ. Γεννηματά.

Αιωνία τους η Μνήμη!

Δωρεές στο Σωματείο μας
εις μνήμην Ιωάννου Κούτσουτου

- Νικόλαος Κούτσουτος	100 ευρώ
- Σταματία Κατσιμπίρη	50 ευρώ
- Οικ. Γεωρ. Σκαρβέλη	50 ευρώ

ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ ΤΟΥ RIO DE JANEIRO

Συνέχεια από σελ. 5

Καθώς το καράβι αλαργεύει από τις στεριές, οι γλάροι των ναυτικών χάνονται με τα κρωξιμάτά τους σιγά - σιγά προς τις στεριές.

Αφήνουμε πίσω μας το στενό του GIBRALTAR μπαίνοντας στην Μεσόγειο. Το καράβι μετά την παράλλαξη του CAVO GATO στην Ισπανία, ετοιμάζεται για την εκφόρτωση στη Μασσαλία.

Τελευταίο λιμάνι εκφορτώσεως είναι ο Πειραιάς με την παρτίδα του βραζιλιάνικου καφέ που προορίζεται για τους μερακλήδες πελάτες του Λουμίδη.

Εδώ θα πρέπει να σημειώσω τα λόγια του αθέαστου Κεφαλλονίτη ποιητή και τραγουδιστή της θάλασσας Νίκου Καββαδία (Μαραμπού).

«Όταν πεθάνω, εκείνο για το οποίο λυπάμαι είναι που δεν θα ξαναδώ τον γαλανό ουρανό, τους γλάρους και τα κύματα της θάλασσας. Ακόμη θα μου λείψουν τα ταξίδια με τα καράβια που ταξιδεύουν στα λιμάνια που άραξα και ο απέραντος θαλασσινός ορίζοντας που είδαν τα μάτια μου».

Ακολουθώντας αυτό τον ουρανό αρχίζουμε και τελειώνουμε τον κύκλο των ταξιδιών μας σε μια περιήγηση δίχως τέλος γυρνώντας πάντα στο ίδιο σημείο της χώρας του γυρισμού και της πίκρας της αναχώρησης.

Η μοναξιά του ναυτικού

Είναι πια λυμένοι οι κάβοι
φύγανε τα ρυμουλκά.

Πρόσωπα που πίσω μένουν,
στο μουράγιο δακρυσμένα.

Σιλουέτες που μικραίνουν
και αρχίζει η μοναξιά

Στο επόμενο λιμάνι...

Να της πόλης η βιτρίνα σαν βαμμένη
θεατρίνα βουτηγμένη μες το ψέμα.

Και την νύχτα το φεγγάρι γελαστό,

στην Λολίτα κάνει νεύμα

που θα βρει τον ναυτικό.

Όταν πάλι οι κάβοι λυθούν

άλλα μάτια θα δακρύσουν.

Πρόσωπα που πίσω μένουν,
σιλουέτες που μικραίνουν

και αρχίζει η μοναξιά.

Ποίημα του συνοδοιπόρου

Γρηγόρη Γιαννέα

πρώην Α' μηχανικού του M/V "GOOD HOPE"

Μια επιτυχημένη βραδιά

Ευχαριστούμε θερμά όσους τίμησαν με την παρουσία τους την συνεστιάσή μας της 23-1-2016. Χάριν σε σας απολαύσαμε μια επιτυχημένη βραδιά.

Και πάλι ευχαριστούμε και σας περιμένουμε στο ίδιο μέρος την 10η Μαρτίου να γιορτάσουμε την ημέρα της γυναίκας

Από το Δ.Σ.

Η Πρόεδρος Ανδ. Σκαρβέλη

Από το κόψιμο της πίτας στο Δρομοκαΐτειο όπου βραβεύτηκαν οι αριστούχοι μαθητές των εργαζομένων και οι πρώην πρόεδροι Παναγ. Βαρλάς, Νικ. Τσικής και Κων/νος Φαφαλιός

Η κα Νικολαΐδου μέλος του Δ.Σ. με την παρέα της στον «Ελαφοκυνηγό»

Η κα Πρόεδρος Ανδρ. Σκαρβέλη στην ομιλία της στον «Ελαφοκυνηγό»

Η κα Πόλυ Θεοδωράκη μέλος του Δ.Σ. στον υπέροχο χορό της κατά την συνεστίαση μας στον «Ελαφοκυνηγό»

Το κοινό από το κόψιμο της πίτας στο Δ.Ν.Ψ

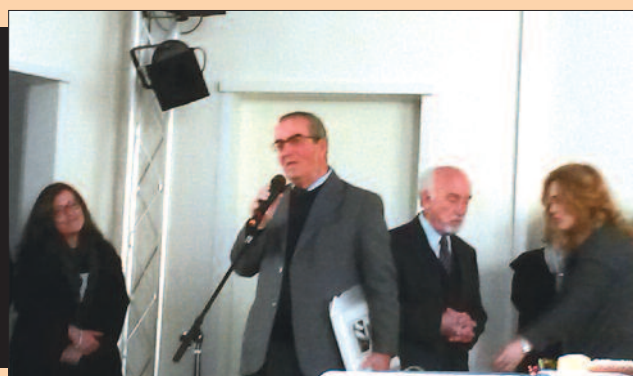

Από το κόψιμο της πίτας στο Δρομοκαΐτειο Ομιλεί ο κος Βαρλάς πρώην πρόεδρος, ενώ τον βραβεύει ο νυν πρόεδρος κος Ισίδωρος Πρώιος

Από την συνεστίαση επίσης της 23-1-2016. Διακρίνονται ο κος Σκαρβέλης Γεωρ. με την σύζυγό του, η αντιπρόεδρος κα Μαρία Φράγκου, πάντοτε βοηθοί και αρωγοί στο έργο του Σωματείου Φ.Δ.

Από την πίτα του Δρομοκαΐτειου ο Πρόεδρος κος Ισίδωρος Πρώιος και ο αντιπρόεδρος κος Αντώνιος Χλωρός δύο εξέχουσες προσωπικότητες στο σημερινό Δ.Σ. του Δρομοκαΐτειου

Η Αντιπρόεδρος του Σ.Φ.Δ κα Μαρία Φράγκου με την μεγάλη παρέα της κατά την συνεστίαση μας στον «Ελαφοκυνηγό»

Στις εκλεκτές φίλες που τίμησαν με την παρουσία τους την συνεστίαση της 23-1-2016, διακρίνονται η κα Μαρία Σαρρή και Νίτσα Χαλδαίου με τις παρέες τους

Στην συνεστίαση της 23-1-2016. Διακρίνονται ο κος πρόεδρος του Δ.Σ. του Δρομοκαΐτειου Ιδρύματος και ο πρώην πρόεδρος κος Τριπολίτης ενώ χορεύουν με τας συζύγους τους

Συντακτική Επιτροπή: Α. Σκαρβέλη Διευθύντρια (Πρόεδρος Δ.Σ.), Μ. Θεοδωράκη, Ε. Τσίμπλη, Α. Φραγκοπούλου και αναπληρωματική Μ. Φυστέ
Υπεύθυνη Οικονομικών: Ε. Μπαρτζόγλου - Καλλιτεχνική Επιμέλεια: Ανδρ. Σκαρβέλη

Επιμέλεια - Παραγωγή - Εκτύπωση: Δ. ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΣ

* ΤΑ ΕΝΥΠΟΓΡΑΦΑ ΑΡΘΡΑ ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ